

03.11.2021

Dnro 20908/03.04.04.04.10/2021

Asia Valitus kuntavaaleista

Valittaja Jouko Aso, Raisio

Päätös, josta valitetaan

Raision keskusvaalilautakunta
16.06.2021

Keskusvaalilautakunta on vahvistanut 13.6.2021 toimitettujen kuntavaalien tuloksen.

Valitus

Raisiossa toimitetuissa kuntavaaleissa kaksi ääntä on hylätty, koska äänestysliput olivat leimaamattomia. Näistä toinen on ilmeisesti Ason äänestyslippu. Eräs toinen henkilö sai leiman puuttumisen vuoksi uusia kotiaänestyksen, jolloin hänen äänestyslippunsa revittiin ja äänestys suoritettiin uudelleen. Aso ei päässyt tähän uudelleen suoritettuun kotiaänestykseen. Hän kävi äänestyspäivänä äänestyspaikalla, jossa hänen ei kuitenkaan annettu äänestää uudelleen.

Asian käsittely ja selvittäminen

Raision keskusvaalilautakunta on antanut lausunnon.

Aso on antanut vastaselityksen, jossa hän on muun ohella esittänyt, että vaaliviranomaisen menettely on ollut lainvastaista, kun äänestyslippuja on revitty ja henkilöiden on annettu äänestää uudelleen, sekä vaatinut, että kuntavaalit uusitaan Raisiossa.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Ratkaisun perustelut

Säännökset

Vaalilain 101 §:n (714/1998) 1 momentin mukaan valitusoikeus on sillä, jonka etua tai oikeutta päätös loukkaa, sekä jokaisella vaaleissa ehdokkaana olleella henkilöllä ja ehdokashakemuksen antaneella puolueella ja yhteislistalla sillä perusteella, että päätös on lainvastainen. Pykälän 2 momentin (563/2015) mukaan lisäksi saavat päätöksestä valittaa sillä perusteella, että vaalit on toimitettu virheellisessä järjestyksessä ja että se on saattanut vaikuttaa vaalien tulokseen:

- 1) jokainen asianomaisessa vaalipiirissä tai kunnassa äänioikeutettu henkilö;
- 2) kuntavaaleissa kunnan jäsen.

Vaalilain 103 §:n (714/1998) 1 momentin mukaan, jos vaaliviranomaisen päätös tai toimenpide on ollut lainvastainen ja lainvastaisuus on ilmeisesti saattanut vaikuttaa vaalien tulokseen, vaalit on määrättävä uusittaviksi asianomaisessa vaalipiirissä tai kunnassa taikka europarlamenttivaaleissa koko maassa, jollei vaalien tulos ole oikaistavissa. Pykälän 2 momentin mukaan, jos vaalipiirilautakunta tai kunnan keskusvaalilautakunta on vaalien tulosta laskiessaan tai vahvistaessaan menetellyt lainvastaisesti ja lain vastaisuus on vaikuttanut vaalien tulokseen, vaalien tulosta on oikaistava.

Vaalilain 9 §:n 2 momentin mukaan ennakoäänestys voidaan jäljempänä säädetyin edellytyksin järjestää äänestäjän kotona (*kotiäänestys*).

Vaalilain 60 §:ssä säädetään ennakoäänestyksen päättämistoimista. Pykälän 1 momentin mukaan äänestäjän on esitettävä äänestyslippu taitettuna vaalitoimitsijalle tai laitoksessa vaalitoimikunnalle leimattavaksi ja, kun äänestyslippu on leimattu, suljettava se välittömästi vaaliviranomaisen nähden vaalikuoreen. Suljettu vaalikuori, johon ei saa tehdä mitään merkintöjä, ja allekirjoitettu lähetekirje on tämän jälkeen annettava vaalitoimitsijalle tai vaalitoimikunnalle.

Vaalilain 6 luvussa säädetään vaalipäivän äänestyksestä. Lukuun sisältyvän vaalilain 71 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan ennakoäänestyksen päätyttyä oikeusministeriö huolehtii siitä, että äänioikeusrekisteristä tulostetaan alkaen 4. päivänä ennen vaalipäivää kello 19 vaaliluettelot äänestysalueittain ja että luettelot toimitetaan kuntien keskusvaalilautakunnille hyvissä ajoin ennen vaalipäivää. Pykälän 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan vaaliluetteloihin otetaan vain ne henkilöt, jotka äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan eivät ole käyttäneet äänioikeuttaan ennakoäänestyksessä.

Vaalilain 85 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan äänestyslippu on mitätön, jos äänestyslippua ei ole leimattu.

Asiassa saatu selvitys

Keskusvaalilautakunnan lausunto

Raision keskusvaalilautakunta on hallinto-oikeudelle antamassaan lausunnossa muun ohella esittänyt, että kotiaänestyksen ensimmäisenä päivänä 1.6.2021 vaalitoimitsija ja kotiaänestyksessä läsnä oleva 18 vuotta täyttänyt toinen henkilö olivat aamupäivän aikana suorittaneet viiden kotiaänestäjän äänestykset. Yhden äänestäjän luona äänesti lisäksi omaishoitaja. Vaalitoimitsija oli lounastauolla todennut, että häneltä oli jäänyt näiden kuuden äänestäjän äänestyslippu leimaamatta. Keskusvaalilautakunnan sihteeri otti yhteyttä oikeusministeriön vaalijohtajaan, joka hyväksyi keskusvaalilautakunnan sihteerin ehdottaman menettelyn, jonka mukaan varmasti leimaamattomiksi tiedetyt äänestysliput vaalikuorineen revitään äänestäjän ja vaalitoimitsijan läsnä ollessa ja äänestys suoritetaan uudelleen.

Niille kotiaänestäjille, joiden äänestys tuli suorittaa uudelleen, soitettiin siinä järjestyksessä kuin vaalitoimitsijoiden aikatauluun saatiin sopimaan äänestysten toimittaminen uudelleen. Keskusvaalilautakunnan sihteeri tavoitti 1.6.2021 ja 7.6.2021 kaikki kotiaänestäjät yhtä lukuun ottamatta. Tätä yhtä henkilöä tavoiteltiin 3.6.2021, hänelle soitettiin 7.6.2021 kolme kertaa ja häntä tavoiteltiin 7.6.2021 kahteen kertaan hänen kotoaan. Yrityksistä huolimatta häntä ei tavoitettu. Kyseinen henkilö soitti keskusvaalilautakunnan sihteerille 9.6.2021 ja 11.6.2021, mutta tuolloin ennakkoäänestysaika oli jo päättynyt.

Koska henkilöä ei tavoitettu yhteydenotoista huolimatta ennen ennakkoäänestysajanjakson päättymistä, ei äänestystä voitu suorittaa uudelleen ja hänen äänestyslippunsa jäi mitättömäksi.

Henkilö saapui vaalipäivänä 13.6.2021 äänestyspaikalle äänestämään. Tuolloin vaalitoimitsija totesi hänen jo käyttäneen äänioikeuttaan näissä vaaleissa eikä hän voi enää äänestää.

Ehdokkaat ja äänimäärät

Raision kuntavaaleissa on ollut 223 ehdokasta. Vaaleissa on annettu yhteensä 10 301 ääntä, joista hyväksytyjä ääniä on ollut 10 220 kappaletta ja hylättyjä ääniä 81 kappaletta. Mitättömistä äänestyslipuista kaksi on ollut sellaisia, joissa äänestyslippua ei ollut leimattu.

Oikeudellinen arviointi

Hallinto-oikeus katsoo valituksessa ja keskusvaalilautakunnan lausunnossa esitetyn perusteella tulleen näytetyksi, että vaalitoimitsija on kotiaänestyksessä laiminlyönyt leimata Ason sekä viiden muun äänestäjän äänestysliput. Vaaliviranomaisen menettely vaalien toimittamisessa ennakkoäänestyksessä on siten ollut tältä osin vaalilain 60 §:n vastaista. Vaalit on tältä osin toimitettu virheellisessä järjestyksessä ja virhe on saattanut vaikuttaa vaalien tulokseen.

Asiassa saadusta selvityksestä ilmenee edelleen, että viiden kotiaänestyksessä äänestäneen henkilön osalta vaaliviranomainen on korjannut äänestyslipun leimaamatta jäämisen siten, että leimaamattomiksi tiedetyt äänestysliput vaalikuorineen on ennakkoäänestysaikana revitty äänestäjän ja vaalitoimitsijan läsnä ollessa ja äänestäjän on annettu äänestää uudelleen. Hallinto-oikeus toteaa, ettei vaalilainsäädäntöön sisälly nyt kysymyksessä olevan kaltaista vaaliviranomaisen virheen korjaamismenettelyä. Oikeuskirjallisuudessa on päinvastoin esitetty, että sen jälkeen, kun suljettu vaalikuori äänestyslippuineen on lopullisesti annettu vaalitoimitsijan tai vaalitoimikunnan huostaan, on äänestämisen katsottava tapahtuneen. Sitä ennen äänestäjälle voidaan tarvittaessa antaa uusi äänestyslippu, jos ensimmäiseen lippuun tehty merkintä on osoittautunut äänestäjän mielestä epäselväksi tai on muu syy korjata äänestämistä (Lauri Tarasti ja Arto Jääskeläinen: Vaali- ja puoluelainsäädäntö, 2014).

Hallinto-oikeus katsoo, että vaikka vaaliviranomaisen menettelyn tarkoituksena nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa on sinänsä hyväksyttäviin tarkoitukseen perustuen ollut korjata vaaliviranomaisen virhe ja mahdollistaa äänioikeuden tosiasiallinen käyttäminen ja vaikka menettelyssä ei asiassa saadun selvityksen perusteella ole vaalisalaisuus vaarantunut, on menettely ollut vaalilain vastaista, kun jo kertaalleen äänestäneiden viiden henkilön on annettu äänestää uudelleen. Poikkeaminen vaalilaissa säädetyistä äänestysmenettelyistä on omiaan heikentämään vaalivarmuutta. Äänestäjien leimaamattomaksi jääneet äänestysliput olisi vaalilain mukaan tulleet vaalien tuloslaskennassa todeta mitättömiksi. Vaalit on myös tältä osin toimitettu virheellisessä järjestyksessä ja virhe on saattanut vaikuttaa vaalien tulokseen.

Siltä osin kuin Ason ei ole annettu äänestää uudelleen vaalipäivänä, ei menettely vaalien toimittamisessa ole ollut lainvastaista, sillä Ason on äänestyslipun leimaamisesta tapahtuneesta vaaliviranomaisen virheestä huolimatta katsottava käyttäneen äänioikeutensa jo ennakkoäänestyksessä, eikä hänen nimeään ole siten tullut ottaa enää vaalipäivän vaaliluetteloon.

Asiassa on tämän jälkeen arvioitava, onko edellä todetuista lainvastaisuuksista johtuen käsillä vaalilain 103 §:n 1 momentissa tarkoitettu tilanne, jossa lainvastaisuus on ilmeisesti saattanut vaikuttaa vaalien tulokseen ja kuntavaalit tulee määrätä uusittaviksi Raision kaupungissa. Hallinto-oikeus toteaa, että virheiden laatu huomioon ottaen kysymyksessä ei ole tilanne, jossa vaalien tulos olisi oikaistavissa.

Edellä todetut virheet rasittavat kuutta Raision kuntavaaleissa annettua ääntä, mikä tarkoittaa alle 0,06 prosenttia kaikista Raisiossa annetuista äänistä. Lisäksi voidaan arvioida, että äänestäjän tahto on valituksessa tarkoitettussa tapauksessa jäänyt toteutumatta vain yhden äänen kohdalla. Ottaen huomioon edellä mainitut seikat sekä myös ehdokkaiden lukumäärä Raisiossa, eivät lainvastaisuudet ole sellaisia, että ne ovat tässä tapauksessa vaalilaissa tarkoitettulla tavalla ilmeisesti saattaneet vaikuttaa vaalien tulokseen. Valitus tulee siten hylätä.

Sovelletut oikeusohjeet

Vaalilaki 9 § 2 mom, 60 § 1 mom, 71 § 1 ja 2 mom, 85 § 1 mom 4 kohta, 101 § (714/1998) 2 mom (563/2015) ja 103 § (714/1998)

Muutoksenhaku

Vaalilain 105 §:n 1 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valitusosoitus on liitteenä (Kuntavaalit).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeustuomarit Ulla Partanen, Tiina Saari ja Sami Kouki. Asian on esitellyt Sami Kouki.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu ja tulostettu hallinto-oikeuden asiantuntijajärjestelmästä.

Jakelu

Päätös tavallisena tiedoksiantona kirjeellä

Jouko Aso

Maksutta

Jäljennös

Raision keskusvaalilautakunta, jonka on vaalilain 104 §:n mukaisesti ilmoitettava päätöksestä

Raision kaupunginhallitus

Tiedoksi kirjeitse (vaalilaki 104 §)

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue - Finlands Socialdemokratiska Parti r.p.
/ vaaliasiamies Veijo Mikola

Kansallinen Kokoomus r.p.
/ vaaliasiamies Harri Seikola

Vasemmistoliitto r.p.
/ vaaliasiamies Oili Niittynen

Vihreä liitto r.p.
/ vaaliasiamies Mirva Salonen

Perussuomalaiset r.p.
/ vaaliasiamies Jari Laine

Suomen Keskusta r.p.
/ vaaliasiamies Eero Vainio

Suomen Kristillisdemokraatit (KD) - Kristdemokraterna i Finland (KD) r.p.
/ vaaliasiamies Ilkka Saarinen

Svenska folkpartiet i Finland r.p., Suomen ruotsalainen
kansanpuolue r.p.
/ vaaliasiamies Nils Broberg

Liike Nyt r.p.
/ vaaliasiamies Jenny Jalo

Hallinto-oikeuden yhteystiedot

Turun hallinto-oikeus

Sairashuoneenkatu 2-4 (PL 32), 20101 Turku

turku.hao@oikeus.fi

Puh. 029 56 42400

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>